

Skogsstyrelsens allmänna råd till ledning för användning av kvävegödselmedel på skogsmark;

SKSFS 1991:2

Utkom från trycket
den 18 januari 1991

utfärdade den 10 december 1990.

Sakord: Gödsling

Skogsstyrelsen utfärdar i samråd med statens naturvårdsverk följande allmänna råd till ledning för användning av kvävegödselmedel på skogsmark. I de allmänna råden uttrycks de båda ämbetsverkens gemensamma syn på användningen av kvävegödselmedel i skogsbruket. Råden har inte bindande karaktär utan syftar till en enhetlig tillämpning av dessa frågor i skogsbruket. Råden ersätter skogsstyrelsens allmänna råd (SKSFS 1984:3).

Med kvävegödselmedel avses gödselmedel där kväve är det viktmässigt dominerande näringsämnet. Råden bör även tillämpas vid användning av andra gödsel- eller vitaliseringsmedel som medför doser motsvarande mer än 25 kg kväve per hektar.

De begränsningar som anges i dessa allmänna råd gäller inte gödsling på torvmark och inte heller gödsling för forsknings- och försöksverksamhet eller för att förbättra marktillståndet efter matjords- eller grustäkt.

1 Bakgrund

Vid användning av kväve för skogsgödsling av fastmark bör hänsyn tas till såväl kortsiktiga som långsiktiga effekter som kan uppstå i skog, mark och vatten. Hänsyn bör därvid även tas till andra påverkande faktorer, främst atmosfäriskt nedfall av svavel- och kväveföreningar. De allmänna råden syftar till att skogsgödslingen ska utföras på ett sådant sätt att det tillförda gödselmedlet ger avsedd effekt och att negativa miljöeffekter undviks eller minimeras. För att minimera oönskade effekter som

- försurning av vatten och mark
- kväveutlakning och kraftigt förhöjda halter av oorganiskt kväve i ytvatten
- en riskabelt stor uppbyggnad av markens kväveförråd

- utslagning eller störning av hotad flora/fauna
bör nedanstående begränsningar iakttagas.

2 Allmänna begränsningar

2.1 Tidpunkt för spridningen

Spridning av kvävegödselmedel bör ej ske på tjälad eller snötäckt mark eller vid snösmältning.

2.2 Skyddszoner och vissa områden inom vilka gödsling ej bör ske

Vid skogsgödsling bör gödselmedel inte spridas över de områden som anges i nedanstående tabell. Dessutom bör ogödslade frizoner lämnas mot dessa områden. Smärre spridningsavvikelser, dock högst motsvarande 10 kg gödselmedel per hektar, kan tolereras inom frizonerna.

Gödselmedel bör ej spridas över	Gödslingsfria zonens bredd, m
Vatentäkt	50
Sjö och större vattendrag	50
Tjärn, damm och å	20
Varaktiga skogsbyn mot öppna områden inom område 2 (se karta nedan)	50
Bebyggelse, gårdstun och trädgård	50
Allmän väg	10
Annans mark	10

Vid skogsgödsling bör gödselmedel om möjligt ej heller spridas över ytvatten (dvs. även mindre vattendrag).

2.3 Marker som ej bör gödslas

Kvävegödsling av skogsmark bör ståndortsanpassas och endast utföras på marker där den förväntas ge avsedd effekt. För att förebygga eller minimera negativa miljöeffekter bör följande marker ej gödslas;

- Marker med högre ståndortsindex än G 28.
- Brunjordar med skogstyperna högört, lågört eller mark utan fältskikt. **SKSFS 1991:2**
- Torra lavdominerade marker med ståndortsindex T 14 och lägre.
- Grunda marker med genomsläppliga jordar.
- Marker med skenhälla.
- Dikade fastmarker med välförmultnat kärrtorvlager.
- För flora och fauna värdefulla mindre biotoper som skall undantas från skogsbruk samt dokumenterat skyddsvärda områden.

Brunjordar med skogstyperna högört, lågört eller mark utan fältskikt har som regel aktiv nitratbildning. Kvävegödsling av sådan mark medför ökad risk för utlakning av nitrat till grund- och ytvatten.

Med lavdominerade marker avses skogstypen lavtyp, dvs. där lavar täcker mer än 50 procent av bottenskiktet.

Grunda marker är marker med riklig hållförekomst eller med genomsnittligt jorddjup mindre än 20 cm. Som genomsläppliga räknas jordar av grovsand, sandiga moräner och grövre jordarter.

Definitionerna följer Handledning i bonitering med Skogshögskolans boniteringssystem (skogsstyrelsen).

2.4 Anpassning av spridningen inom oenhetliga områden

Vid spridning av gödselmedel över oenhetliga områden med partier av brunjordar, skenhälla, välförmultnad kärrtorv, hållmarker, grunda marker med genomsläppliga jordar, lavmarker eller partier med riklig förekomst av mindre bäckar och diken samt mindre biotoper som skall undantas från skogsbruk bör spridningsmetoderna anpassas så att spridning över dessa partier samt i vatten undviks.

2.5 Begränsningar beträffande användning av olika gödselmedel

Inom tillrinningsområden till försurade eller försurningskänsliga sjöar, (med undantag av myrtjärnar eller andra mindre av naturen sura sjöar) eller vattendrag samt sådana sjöar som kalkats mot försurning och av länsstyrelsen bedömts vara i behov av kalkning bör icke försurande gödselmedel användas. Med icke försurande gödselmedel avses UREA samt gödselmedel som innehåller neutraliserande substans motsvarande minst 0,2 kr CaO per kg N (avser ammoniumnitratbaserat gödselmedel).

Som försurade eller försurningskänsliga sjöar och vattendrag räknas sådana där ytvattenalkaliniteten (buffringsförmågan) är mindre än 0,10

SKSFS 1991:2

mekv/lit, mätt under stabil period, dvs. sommar- eller vinterperiod, dock ej efter snösmältning eller längre regnperiod.

Begränsningen omfattar inte sådan del av tillrinningsområde som är så belägen, och har sådan buffringsförmåga, att den inte i nämnvärd grad beräknas påverka den försurade eller försurningskänsliga sjön eller vattendraget.

3 Särskilda begränsningar i olika delar av landet

Område 1

Område 1 omfattar E, F, G, H, I, K, L, M, N, O, P och R län. Inom område 1 bör skogsgödsling med kvävegödselmedel på fastmark inte ske.

Område 2

Område 2 omfattar AB, C, D, S, T, U, W och X län. Inom område 2 bör skogsgödsling på fastmark inte utföras med mer än 300 kg kväve per hektar under en skogsgeneration, räknat fr.o.m. den 1 oktober 1991.

Område 3

Område 3 omfattar Y, Z, AC och BD län. Inom område 3 bör skogsgödsling på fastmark inte utföras med mer än 600 kg kväve per hektar under en skogsgeneration, räknat fr.o.m. den 1 oktober 1991.

Dessa allmänna råd träder i kraft den 1 oktober 1991. Därvid upphävs skogsstyrelsens allmänna råd (SKSFS 1984:3) till ledning för användning av kvävegödselmedel på skogsmark.

HANS EKELUND

Stefan Bucht
(Skogsvårdsenheten)

**Områdesindelning
för begränsning av
skogsgödsling**

Område 3

Gödsling på fastmark med högst
600 kg kväve per hektar under en
skogsgeneration.

Område 2

Gödsling på fastmark med högst
300 kg kväve per hektar under en
skogsgeneration.

Område 1

Ingen kvävegödsling på fastmark.